

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

15. ročník, školský rok 2022/23

Testové úlohy pre kategóriu F (6. ročník ZŠ a 1. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1.* Pozorne si prečítajte uvedené výroky v súvislosti s dopravou a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Prvým pohonom bola ľudská sila.
- b) Nosiči nosidiel s rímskym senátorom mohli pri jeho preprave aj klusať.
- c) Čínska rikša bola poháňaná silou zvierat.
- d) Nosenie nákladu na hlave sa už nepoužíva ani v niektorých krajinách v Afrike.
- e) V Nórsku bol objavený nákres/kresba lyžiara starý/á minimálne 20 000 rokov.
- f) Korčule pravdepodobne vznikli na území dnešného Fínska.
- g) Prvé korčule boli pravdepodobne vyrobené z dlhých zvieracích kostí.

2.* Vytvorte správne dvojice z národov a ich prínosu k dejinám dopravy a stavebníctva. Do odpovedového hárka zapíšte iba správnu kombináciu písmena a čísla.

- a) severoamerickí Indiáni   1) prvé koleso
- b) Sumeri   2) prvá monumentálna stavba
- c) starovekí Egypťania   3) zdokonalenie konského záprahu
- d) starovekí Číňania   4) zvlače

3.* Významní učitelia staroveku A(r)chitas z Tarentu, Archimedes zo Syrakúz, Herón z Alexandrie a Ktesibios z Alexandrie vytvorili rôzne vynálezy, ktoré často predbehli svoju dobu. Do odpovedového hárka zapíšte k príslušnému menu písmeno (písmená), ktoré sa spájajú s činnosťou daného učenca.

- a) skrutka
- b) kladkostroj
- c) vzduchová turbína
- d) automatický otvárač dverí
- e) mechanický programovateľný vozík
- f) hustilka na stlačený vzduch
- g) požiarna striekačka
- h) vodný organ

4.* Do odpovedového hárka zapíšte gramaticky správne chýbajúce slová.

- a) Rímsky cisár Teodosius I. zaviedol v Európe používanie jazdeckého ???.
- b) V šiestom storočí sa zdokonalili vodné hodiny. Boli vybavené aj mechanizmom, ktorý každú hodinu dával do pohybu rozličné figúrky. Tak vznikol vodný ???.

5.* Leonardo da Vinci navrhol množstvo technických zlepšení. Ponúkame ich názvy, v ktorých sme však zmenili sled niektorých písmen. Do odpovedového hárka ich zapíšete gramaticky správne.

- a) ľovékuže rutkysk
- b) čekovéval žiskálo
- c) kovéčlán ťazere
- d) ňovýreme vodpre

6.* Do odpovedového hárka zapíšete gramaticky správne odpovede na nasledujúce otázky:

- a) Ako bol v minulosti nazývaný večne pracujúci stroj? Odpoveď je zložená s dvoch slov, pomôžte si aj ich začiatočnými písmenami.
- b) Boli pokusy o vytvorenie večne pracujúceho stroja úspešné? Zaznačte iba áno alebo nie.

7.* Vyberte správnu možnosť z odpovedí na nasledujúce otázky a gramaticky správne ich zapíšete do odpovedového hárka.

- a) Keby ste používali piktografické písmo, písali by ste pomocou – obrázkov, používali by ste iba samohlásky alebo by ste používali iba spoluhlásky?
- b) Keby ste používali logografické písmo, písali by ste pomocou – obrázkov, jeden znak by reprezentoval jedno slovo alebo by ste používali iba dvojhásky?

8.* Pozorne si prečítajte uvedené výroky súvisiace s vývojom písma a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Písmo je staršie ako jazyk/reč.
- b) Písmo je doplnkom k zvukovej reči, ale neumožňuje prenos informácií na veľké vzdialenosti.
- c) Prvé zachované sumerské piktografické znaky vyjadrujú ako podstatné mená, tak aj slovesá.
- d) Sumeri sa nedopracovali k vlastnej abecede.
- e) Juhoamerické uzlové „písmo“ sa nazýva kipu.
- f) Abeceda v Grécku sa začala používať už v 9. storočí p. n. l. (pred Kr.)
- g) Etruská abeceda pochádza z gréckej a rímska abeceda pochádza z etruskej.
- h) Čínske písmo sa vyvinulo z piktogramov.

9.* Mohli sa uvedené osobnosti stretnúť?

- a) A(r)chitas z Tarentu a Archimedes zo Syrakúz
- b) Herón z Alexandrie a Ktesibios z Alexandrie
- c) Leonardo da Vinci a Gerolamo Cardano
- d) Denis Papin a Isaac Newton

10.* Pozorne si prečítajte nasledovný text a nájdite v ňom štyri chyby. Zapište ich do odpovedového hárka a doplňte tam aj správne, opravené znenie. Na poradí zapísaných chýb nezáleží. Zvýraznené slová sú správne a nie je možné ich meniť.

Okolo roku 3 000 p.n.l (pr. Kr.) vynašili egyptskí sochári nový materiál na písanie z močiarnej trávy nazývanej papyrus. Byle rastliny rozrezávali na hrubé pásy. Napokon ich po zvlhčení vyhladili valčekom z dreva.

11.* Do odpovedového hárka v súvislosti s významnou megalitickou stavbou (na obrázku je žiacky model) zapíšte gramaticky správne chýbajúce slová.

Stonehenge je postavený na Salisburskej planine v ... A ... Bol navrhnutý tak, aby vyznačoval body východu a západu ... B... a ...C., ale najmä letný ... D ...

12. Pozorne si prečítajte uvedené výroky v súvislosti a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka správne zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Pravek je obdobie, v ktorom prekvitala Babylonská ríša.
- b) Stredovek končí objavením Ameriky v roku 1294.
- c) Christian Thomsen usporiadal zbierky Kráľovského kabinetu v Londýne.
- d) Andrej Kmeť nebol priekopníkom archeológie na našom území.

13. Do odpovedového hárka zapíšte v súvislosti s nálezom kostry australopiteka z Hadaru gramaticky správne ponúknuté slová.

- a) Názov (pomenovanie) *Lucy* dostala podľa pesničky od skupiny – *ABBA*, *Beatles* alebo *Rolling Stones*?
- b) Výška kostry bola iba 110 centimetrov, jednalo sa o - *dospelého muža*, *dospelú ženu* alebo *mladého muža/mladé dievča*?
- c) Kostra je stará približne - *30 000 rokov*, *300 000 rokov* alebo *3 000 000 rokov*?
- d) Hadar sa nachádza v - *Afrike*, *Európe* alebo v *Ázii*?

14. Vytvorte správne dvojice z pojmu a jeho významu. Správne dvojice písmena a čísla zapíšte do odpovedového hárka.

- a) reštaurovať   1) určenie javov podľa časového poradia
- b) chronológia   2) obnovovať
- c) revolúcia   3) poradie podľa dôležitosti
- d) hierarchia   4) rýchla zmena v spoločnosti

15. Na obrázku vidíte odliatok mozgovne. Do odpovedového hárka gramaticky správne zapíšte odpovede na nasledujúce otázky:

- a) Na ktorých dvoch miestach na Slovensku boli objavené významné nálezy neandertálcov? Pomôžte si aj prvými písmenami.
- b) Napíšte (po slovensky) posledné dve vývojové štádiá (stupne) človeka v správnom poradí, ako za sebou nasledovali.

16. Na obrázku vidíte typické zviera paleolitického obdobia. Do odpovedového hárka zapíšete (zaznačte) správne odpovede na nasledujúce otázky:

- a) Bol mamut najdôležitejším zdrojom potravy pre paleolitického človeka?
- b) Žili mamuty a iné veľké zvieratá u nás aj v období mezolitu?
- c) Kde na Slovensku sa našla soška ženy vyrobená z jednej z dominantných častí tela mamuta?
- d) Ako takúto sošku vo všeobecnosti označujeme/nazývame?
- e) Ktorú časť tela mamuta používal človek na výrobu sošiek?

17. Na obrázku vidíte predpokladaný vzhľad vstupu do vyvýšenej časti hradiska na Molpíre v Smoleniciach. Do odpovedového hárka zapíšete správne odpovede na nasledujúce otázky:

- a) Ako jedným slovom nazývame takúto vyvýšenú časť, kde boli najdôležitejšie stavby?
- b) Toto hradisko bolo vybudované v dobe – *bronzovej, železnej alebo kamennej?*
- c) Hradisko zaniklo – *postupne až v stredoveku, pomaly, lebo sa minuli zdroje potravy alebo náhle?*
- d) Súčasťou hradiska bola aj kamenná ???, kde sa našli doklady o kanibalizme.

18. Vytvorte správne dvojice z území starovekých civilizácií a osobností, ktoré sa k nim viažu. Do odpovedového hárka zapíšete len správne kombinácie písmen a čísel.

a) Egypt	1) Budha
b) Mezopotámia	2) Konfucius
c) India	3) Ramzes II.
d) Čína	4) Chammurapi

19. Na obrázku vidíte pohľad na časť paláca v meste Knóssos. Do odpovedového hárka zapíšete správne odpovede na nasledujúce otázky:

- a) Na ktorom ostrove sa toto mesto nachádza?
- b) Ktorá grécka civilizácia ho vybuodovala?
- c) Ako bol tento palác pre svoju veľkú rozlohu často označovaný?
- d) Veľké zemetrasenie však túto civilizáciu oslabilo a zaútočili na ňu predstavitelia inej gréckej civilizácie. Ako sa nazývala civilizácia útočníkov?

20. Na obrázku je pohľad na bohyňu Aténu, ktorej zobrazenie sa nachádza aj na budove Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Aténa bola aj symbolom rovnomenného mesta. Do odpovedového hárka zapíšte správne odpovede na nasledujúce otázky:

- a) Spočiatku v Aténach vládli ???.
- b) Neskôr sa vlády zmocnila ???, tá však vládla ešte horšie.
- c) Zreformovať pomery v krajine sa pokúsil v roku 621 p. n. l. (pred Kr.) zákonodarca ???.
- d) Aténčania spolu so ??? porazili perzské vojská.
- e) Po porážke Peržanov na čele Atén stál ???, ktorý dal prestavať Partenón.
- f) Aténčania bojovali v Peloponézskej vojne so ???.
- g) Peloponézska vojna oslabilá grécke štáty, čo využila ???.

Autori: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Barbora Kopuncová

Fotografie: Mgr. Eva Lukovičová, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský, Filip Smíkal